

Передплата

на «РУСЛАНА» виносити:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш.
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Входить у Львові що дня
крім неділей руских свят
о 5½ год. по полудні.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Оссолінських ч. II, партер
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диційна місцевість в Агенції
Соколовського в сажі Гаве-
мана.

Рукописи звертає ся лише
напопередне застереження.
— Рекламні неопечатані е
вільні від порта. — Оголо-
шення звичайні праймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіславі» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні доносення по 30 сот.
від стрічки.

Москвофільська пошесть.

(Δ) Не від нинішнього дня звертали ми бачність нашої суспільності і міродатних кругів на ту справдешну пошесть, яка навіпає вже від многих десятків літ наш край і державу і точить наш народний організм. З того боку національна несвідомість або малосвідомість не тільки широким верствам народних, але навіть й освіченої верстви суспільності пособляла розвинути ся сій пошесть, котра таким застрашаним способом шарить ся в рускім народі, став перепорою вго народно-політичного і культурно-просвітнього розвитку і вводить розлад і розстрій не тільки в наш народній житю, але й в крайній і державній політиці. Коли ми цілими роками вели горячу боротьбу в обороні чистоти нашого народного прапора, коли ми через те виставлені були на найзавзятійші і найпоганійші напасти наших москвофільських чорносотенців, тоді ще і руске радикальне і народно-демократичне дньвникарство накладало з москвофілами, єднано ся з ними в усяких формах консолідації, для всяких цілей, щоби лише наші змагання поборовати. В тих консолідаційних змаганнях єднали ся наші крайні і народно демократичні живла не тільки з москвофільськими Янусами (Королями, Давидяками et cons.), виславляючи їх політичне і народне умірковане, їх політичний розум і спосібности, але навіть ославлених крахом „Роль-

ничо-Кредитного Заведенія“ спекулянтів, котрі понабивали собі добре кармани при ліквідації і мільоновою підмогою з Росії, запрошувано на мужів довіря консолідаційних зборів і візду т. зв. руских нотаблів — всяких Дудикевичів, Марковів, Мончаловських і в купі з ними висилано депутацію до Відня, щоби, як висловив ся Мончаловский, зробити „последній поклонъ Западу!“

Все те роблено з наущування хитрих малоросів, котрі пугали наших політичних провідників великою небезпечкою польщення і латиньщення, а тим самим пособлювано консолідації, скріпленню й організації москвофільської пропаганди на всіх полях нашого церковного і пародного жити. Роблено се в надії, що консолідацією Русини поборють польські політичні змагання, вимірені проти руского народа, що скріпить ся тим самим народне руске сторонництво, а відтак зничить ся москвофільські змагання.

Показало ся опісля, що ми не помилялися в наших поглядах, що консолідаційні „сделки“ не тільки не вишли на здоровля рускому народови, але заподіяли необчислимі шкоди. Через консолідацію зрегабілітовано тих банкових спекулянтів москвофільських, котрі не тільки в політичнім, але в простім кримінальнім процесі повинні були опинити ся в Івановій хаті. В широкі верстви народні внесено баламутства, розлад і розстрій, а сей кий, котрим наші консолідатори хотіли побивати польських політиків, сі останні обернули другим кінцем проти Русинів і побивали ним та

побивають ще й доси. Т. зв. новославянська політика мала як раз метою, довести до порозуміння між Поляками і Москалями ціною згноблення розвитку українсько руского народу а „Прик. Русь“, як ми вчера се виказали, відслонила рубець завіси на ті „сделки“, які робили ся в Празі, в Кракові, у Львові, в Варшаві, в Петербурзі і в Москві. Нині ми збираємо гіркі плоди консолідаційного посіву, але усіх тих, що прикладали руки до консолідацій, величають великими і многозаслуженими у нас патріотами!

Як далеко ся пошесть сягнула, як она прокинула ся не тільки між інтелігенцією, але й між молодежию шкільною (мужескою і женьською), як захопила широкі верстви народні, се вказує наглядно також остання статя „Ниви“, котру подаємо в цілості на иншім місці і звертаємо на неї бачність не тільки всеї нашої суспільності, наших провідників політично-народних, але й нашого Епископату і всіх міродатних чинників. Caveant consules, ne quid respublicae detrimenti capiat!

Огляд часописий.

(Москвофільська пошесть в Галичині. Православна пропаганда. Голос „Ниви“ в тій справі).

Часопись „Нива“ посвячена справам церковним і суспільним, видавана у Львові подає в сій справі знаменну статю, котру оцінюємо на

Наталка Полтавка.

Льотерия-алеґрі.

Пані Калина Шпарко займала ся по вузеньких, деревяних сходах на пятий поверх. За нею ледви поспішались панна Кирилівна, хоч і молоденька була...

Вони зупинились перед обшарпаними дверима, на яких висіли шмаття рудої повсти і подраної шерати... Посмикали за двері, їм відчинили...

Не розбираючись, пані і панна пройшли через темну при ожу у невеличку кімнату, також темну і невеселу, убого прибрану... Тільки під стіною, між двома вікнами, стояло новісіньке, гарне, як цяцька, маленьке п'яніно... І здавалось воно тут зовсім не до діла, як барвна, шовкова латка на старій одежі... Дам привитала сухенька, з заплаканими очима, жінка... Нужда і лихо положили свою ознаку на її ще не старе, тільки вже змарніле обличчя, на її зігнувший ся дочасно стан...

— Отсе воно? — спитала скоро і нервово пані і приступила до п'яніно, розглядаючи його. Панна, насутивши брови, тож уважливо стала оглядати його, зазираючи і зверху і з низу, і з боку, чи не найде у ньому якої шкоди. Її гостреньке личко, кирпатенький ніс і хитрі, провируючі очіці нагадували лисичку, що почула здобич і має її уловить...

Але у п'яніно ніякої шкоди не нашлось — було воно новісіньке, мов тільки куплене Пані спиталась, скільки за його хотять...

— Та щож, — тихо одповіла змарніла жінка, — прошу за його двіста рублів... Покійник заплатив триста і було воно в нас недовго... Тільки такої ціни не дають. Нам-же треба грошей... у гімназию нічим платять...

— А в вас скільки дітей? — і знов скоро і нервово по своїй натурі спитала пані Калина. Двоє. Син і дочка... Сеж дочці батько й купив його... В неї талант до музики єсть... Тепер журить ся...

Голос бідній жінці увірвав ся, і вона, щоби заховати своє горе перед чужими людьми, вийшла з кімнати, мов покликати доньку.

У хату несміливо увійшла хистка дівоча постать у темному гімназичному платті і, зупинившись біля порога, зробила гостям звичайний „реверанс“.

— Се ваше п'яніно, дитя-моє? — милости во спитала пані і владним, фаміліярним жестом взяла дівчину за підбороддя.

— Моє, — ледви чутно відповіло дівча: слези тремтіли їй в очах.

— Не журить ся, дитино моя, промовила пані, зворушена дитячим горем, — ви такі ще молоденькі! Усе ваше перед вами... слухайтесь матерь, учіть ся, працуйте — і все гаразд буде!... Я ще вам накину пятьдесят рублів... П'яніно і справді новісіньке! Я маю його пожертвувати у льотерию-алеґрі, що буде того місяця на користь світського дому, де я председателькою, — не без патоса закінчила пані Калина.

Вона вийняла з кишені гроші — двіста пятьдесят рублів і подала їх дівчині.

Дівча не взяло грошей і з плачем вибігло.

Тут постукались у двері і мати пішла відчинити. Пані Калина і панна Кирилівна zostались самі у хаті.

— Не знаю, що мені й робити: чи брати, чи не брати отсе п'яніно? — журливо, замислившись, вимовила пані.

Оттакі сцени роблять дуже тяжке вражіння!

— Коли ми не візьмемо, візьмуть інші — розумно одповіла панна Кирилівна. — Миж таки даємо більше!

Панна Кирилівна завжди казала про себе „ми“. Бувши при особі пані Калини, вона так сказати, зливала свою маленьку персону з великою персоною своєї патронесси. Вона, як той павучок, що вчепившись у піра срлови і здійнявшись з ним в гору, гадав, що то сам він полетів...

Тим часом панна відчинила двері і в хату увійшов гімназист, високий, стрункий хлопцев, років сімнадцяти.

Він ввічливо, але не без молоді гордості уклонив ся дамам, і положивши книжки на стіл мовчки став розглядати поважну паню, місцеву філіантропку, що у перше бачив.

Мабуть у великих блакитних очах вродливого хлопця пані прочтала щось дуже миле для себе, бо зразу настроїв її перемінивсь. Вона швидко підійшла до хлопця, подала йому руку й екзальтовано вимовила:

— Сього п'яніна я не беру!... Нехай оно зостаєть ся для вашої сестри... Прийміть від мене сей дарунок! Вона стиснула йому нервово руку, кинула гроші на п'яніно і уся тремтючи від високого почуття, скорою ходою пішла з хати...

передовім місці нашого дневника а тут наводи-мо її в цілості задля незвичайної її ваги.

„О. Я. Л.

Православні затії в Галичині.

„Пропаганда російського православ'я, що була завжди одною з головних задач галицьких руссофілів, змоглась значно в останніх літах. З одного боку форитоване руссофілського руху пок. Потоцьким, з другого боку „материяльнійша“ опіка Росії з часу російсько-япанської війни, поставили галицьких руссофілів на сильніші чим передше, ноги. Порісшиж в піре під зглядом політичним, стали они що раз відважнійше зраджувати свої переконання на релігійнім поли — в напрямі православ'я.

Згадана пропаганда пішла ріжними дорогами: через паломництва, через устну агітацію, а головно через пресу.

Оба паломництва до Почаєва, підготовлені, а відтак прославлювані партійною пресою, були першою збірною, публичною маніфестацією православ'я. Успіхи паломництв не були вправді такі, яких аранжери по них слодівались, але все таки були значні. Численні промови та проповіді не могли не лишити сліду на темній руссофілській селянській масі. Не вернули також паломники з Почаєва з порожніми руками. Ревнителі православ'я заосмотрили їх в Почаївські Листи, в православні молитвослови та інші свої памятки.

Зазначити мусимо, що почаївські паломництва організувала сама партія. І. П. Носевичі і Процики се були лише підставлені люди. Коли би они робили всею на свою руку, тоді партійна преса не попірала би так їх змагань, тоді парламентарні представителі партії, обожувані цілою партією, не розщипали би ся так коло сих паломництв, не введували би для них ріжних полекш та не опраджували би паломників по почаївських та київських православних соборах. Вкінці, коли би п. Носевич та Процик (тепер член управи партії), уряджували паломництва на власну руку, а се було би противне інтенціям цілої партії, тоді та партія мусіла би завяти якесь становище супроти сих змагань в своїм нутрі. Симчасом заряд партії не тільки що мовчав на все, але еще виславлював паломництва в своїй партійній пресі, а одного з аранжерів вибрано навіть до управи партії.

Другою дорогою, якою іде поміж руссофілські маси ідея православ'я, се устна агітація по ріжних вічах, зборах і зїздах, агітація по ріжних руссофілських заведеннях і бурсах. Памятний всім виступ в обороні православ'я одного селянина на торічнім руссофілським зїзді у Львові, виступ прийнятий оплесками всіх присутних. Слабонька відповідь одного св'ященника не за-

Панна Кирилівна поспішались за нею, сама до себе нишком усміхаючись: вона знала, що іноді виходить з таких експромтів пані, Калини...

Як раз через оди місяць по тих самих сходах ізнов підіймалась панна Кирилівна. Тільки тепер вона була сама — пані Калини не було...

Так як і тоді вона постукала в обшарпані двері.

Музикальні екзерсіси, що чуть було з хати, відразу перервались і двері відчинила хистка дівоча постать у гімназьяльному темному платті.

На просьбу увійти в хату, панна Кирилівна сухо відповіла:

— Вибачайте, не маю часу! Се я прийшла сказати, що у вечері прийдуть забрати п'яніно. На завтра льотерия-алеґрі, і нам треба його... Прощайте!

Панна Кирилівна повернулась і стала спускати ся зі сходів.

Дівчина у темному гімназьяльному платті з блідим, як конвалія, личком усе стояла на дверях...

(Багаття, український альманах, упорядкував Ів. Липа, Одесса 1905 року).

терла зовсім того вражіння, яке зробив згаданий православний виступ. Так само голос піднятий недавно за мариявітизмом, одобрений одноголосно, навіть св'ященниками, мав на дальшій меті нічо иншого, як також православ'я.

Всякі руссофілські інституції виховуючі—се найнебезпечнійша в Галичині кузня православ'я. Взором їх бурса Народного Дому у Львові. В якій дусі виховують у сій бурсі руску гімназьяльну молодіж, можна вносити хочби з того, що ся молодіж рік річно устроює концерти в честь апостата Наумовича, що она засипана православною лектурою, особливо церковно-полемічною, що она мусить слухати обовязково тенденційної історії Руси і рускої Церкви. Кождому еще в памяти сумний прояв настрою вихованців бурси Народного Дому, який они зрадили з нагоди фарисейского обходу паиского ювілею їх дипломатичними учителями-стариками. Про настрої сих бурсаків могли би також багато сказати їх гімназьяльні катехити.

Переїдїм тепер до преси. „Галичанин“, „Русское Слово“, „Русская Воля“, „Прикарпатская Русь“, і „Голос Народа“ — отсе і ціла руссофілська література. Правда, ще „Русский Календарь“, як безплатна щорічна прилога до „Галичанина“ і „Русского Слова“ та Ставропігійський „Временник“¹⁾. Хто лише хоч трохи обізнаний з сею руссофілською лектурою, сему не треба доказувати, що ціла она перенята наскрізь православним духом, що пропаганда православ'я се головна точка її програми. Засаднича боротьба з кождим свідомим руским католицьким єпископом, засаднича ненависть до кождого неруссофілського св'ященника (попика-радикала), засадниче зогиджуване католицизму а захвалюване всего, що тільки православне, отсе тактика „Галичанина“ і „Русского Слова“, а еще більше „Русской Воли“, „Прикарпатской Руси“ і „Голосу Народа“.

Входити тут в подробиці і наводити факти на доказ, що ціла руссофілська преса з засадничо ворожа католицизмові, а прихильна православию і все православне пропаґує, се по нашій думці зовсім злишне. Се зрештою річ загально відома, не раз вже і не два в нашій пресі зазначувана, а з боку руссофілів ніколи і нігде незаперчувана. Остаточо, хто поставив би таке жадане серйозно, сему можемо служити тисячними доказами.

З особливших причин мусимо заняти ся подрібно „Временником“, а передовсім „Русским Календаром“.

„Временник“ се Календар Ставропігійского Інституту, отже інституції будь що будь поважної, між руссофілськими найповажнійшою. Сей календар се рівночасно й одинокий орган руссофілської „науки“ і „літератури“, отже орган, який піддержує своїми працями сам цвіт руссофілів, самі найгеніяльнійші руссофілські учені і літерати. І якаж тенденція віз з сего поважного органу? Возьмім до рук „Временник“ з р. 1909. Щож там найдемо интересного для нас? Отже після повного родоводу російської царської родини находимо там ось такі яко „гідні уваги“ і „потішаючі“, „собрітія“ з минушого року: перше паломництво галицьких руссофілів до Почаєва і перехід кількох угорських католицьких громад на православ'я. Звелучане сих „собрітія“ у „Временнику“ кидас знаменне світло на цілу Ставропігїю.

В р. 1910. „Временник“ „поправив ся“ на стільки, що львівська Консисторія, як зачуваємо, не прийняла его і завернула назад Ставропігїю, тільки в нїм нараз знайшлось православного прозелітизму!

(Конець буде.)

¹⁾ Тут би ще дочислити „Изданія Общества им. М. Качковского“ і щорічний „Календарь“, субвенціоновані кр. Соймом! а також „Галицко-Русской Матицы“ і „Вѣстникъ Народного Дома“. (Ред. Рус.)

Галицький сойм.

Докінченє 68-го засїданя з четвера 27. сїчня 1910 року.

Пос. Лво в дальшій розправі про участь кр. Банку в парцеляційнім Банку зазначив, що відносини власного капіталу наших інституцій взагалі до їх інтересів є нездорові. Коли інституція, що має 200.000 капіталу (головно в уділах), робить интереси на мільони, то можна було предвидіти, на чім то скінчить ся. В справі кредиту не можна ніколи поступати так, як каже настрої: одинокою критерією повинно бути добро верстви заанґажованої в даній інституції а відтак добра слава кредитова й економічна краю. Не повинно ся викликувати наглих пересилень в кредитових справах. Основною засадою всякого поступованя є: вислухати і другу сторону. А судиєю повинен бути хтось безсторонний, тимчасом тут судиями хочуть бути ті, що часто виступають як обвинителі. Не треба лучити політику кредитову з партійною. З видаванем ви року треба здержати ся, поки справа не прояснить ся.

П. Сколишевский обстає за тим, що справу треба розслїдити предметово, без непотрібного алярму. П. Яблонський говорив тут про руїну краю й утрату хлопської кєрвавиці. Тимчасом всі документи, які тут наведено, ще не справджені і не можна на них покликати ся. Парляментарні банки втворили між собою таку конкуренцію, що земля значно подорожїла. Маєтки куповано дорого, бо була надїя, що селяни будуть платити ще дорожше. Відносини по двох роках змінили ся, алеж директора, що причинив ся до спільної діяльності банків в интересі спільного добра — чейже годі осуджувати. Всеполякам не розходить ся о те, що зробив Стапінський, але о те, щоби розбити людовців.

П. Колішер добачає причину лиха в нездоровій спекуляції парцеляційній, в котрій ціни землі підвисшувано в безконечність. Бєсїдник вказує на те, що навіть в Дальмації лекше розвивати ся краєвому банкови, як в Галичині. Тут роблять интереси люди, що не мають зовсім грошей. За 140 К, бо стілько коштує стемпель, жичать у нас тисячки! В вашім краю директор банку мусить числити ся з економічними пересилєнями, і з тим, що ческі й німецькі банки можуть ему прислати до інкасса замість до прольонґати цілі п'ятківелі пакети галицьких векслів! Бєсїдник остерігає, щоби не напастувати дир. Згурского, бо его ніхто не зможе заступити і кінчить осудом тих кругів, котрі замість спокійної ліквідації бажають собі конче отвореня конкурсу до парцеляційного банку.

П. Стояловский зазначив, що справа парцеляційного банку має дві сторони: фінансову і політичну. Завинили основники парцеляційного банку, що вмїшали політику до економічної інституції. Се тепер пімстило ся. Ми постарасмо ся, щоби поучити селянича, хто з него дре шкіру. Відповідь краєвого видїлу не вдоволяє. Вияснив се аж п. Горайский; з его промови бачимо, що вину поносять не тільки банкові директори, але й сам маршалок. П. Лво приймає до відома, що страт не буде і що лишили ся найліпші кусні ґрунтів. Але я знаю, що селяни купуючи поле, вибирають найліпше. А се оцінене поля під снігом в таким короткім часі не вистарчає. Говорять тут про ліквідацію. Я не бачу ріжницї між конкурсом а ліквідацією, хіба ту, що надужитя при ліквідації закриті, а селянин вийде з неї без шкіри. Селянам треба тепер помочи, щоби ті, що его рабували, не мали до него більше приступу. Ті, що переняли програму від християнсько-демократичної партії, воювали тільки брехнею, а для народу не зробили нічого а ішли тільки по мандаті! Нехай Стапінський дякує Богу, що я старий. Бо я пішов би між той обманений і обдертий народ. А й так заповідаю тут, що оскільки сил мені стане, піду між селян і скажу їм, хто їх дер зі шкіри. Творцем і начальником того нещастя є п. Стапінський, і отверто заповідаю, що буду его підкопувати. Селян хочемо ратувати, але обманьства усунути.

П. Маєрский зазначає, що краєвий банк поводив ся в цілій справі поправно, отже не можна робити его управі ніяких закидів за мнїме ввводженє політики до фінансових интересів.

П. Стапінський заявляє, що нагінка проти

него і парц. банку має свою причину в тім, що він уживав всяких способів, щоби не допустити всеполюк до панованя в краю. Польска народова демократія в сій боротьбі не спиноє ся перед нічим, бо забирає ся вже й до „Wisły“. Они готові навіть край зруйнувати, з ним пропали би і людовці.

При вступленю людовців до Кола пропарц. банк не було з ніким мови. Тоді були людовці в примусовім положеню. Говорено загально, що сама політика не вистане, що треба брати ся до економічної праці. Тепер показує ся, що сей зворот зроблено за швидко, та що треба було ще політикувати.

Бесідник виказує дальше, що в цілій справі парц. банку ні він, ні его заряд нічим не прогрішив ся, та що ніхто з вкладників банку нічого не втратить помимо тої нагінки, яку улажено проти сеї інституції. Після обчислень з листопада треба було 132.060 К на покритє зобовязань, але кр. банк держав ся точно соймово ухвали, так що треба було шукати гроша деінде. Вкладки селян виносять в банку: з краю 402.155 К, а з Америки 347.196 К. Се вкладки короткотермінові й низко опроцентовані. Прочі вкладки є високопроцентовані та походять не від селян — пр. зі Львова є їх 831.000 К. Бесідник і партія почувають ся вповні до одвічальности за селянські вкладки, впрочім банк має чим покрити їх.

Маршалок на просьбу бесідника перервав засіданє.

69. засіданє в п'ятницю 28. січня 1910 р розпочало ся о год. 10¹/₂.

П. Т. Старух пошпряз петицію одної вдови о принятє на фонд краєвий коштів її лічення в Кульпаркові; п. К. Левицький петицію громади Волох о принятє на краєвий фонд коштів лічення Антона Дудка а п. Винничук в справі будови мосту на Двістрі під Маріямполем.

П. Т. Старух поставив нагале внесенє в справі безробітя в фабриці машин в Сяноку. Інтерпеляції внесли: П. Антін Старух в справі непошанованя руских сьвят в школі в Посаді Вільхівській п. Сандуляк в справі надужитя бурмістра в Надвірній.

Перед дневним порядком зажадав голосу п. др. К. Левицький в справі нападу на члена рус. клубу пос. Тимотея Старуха і звернув ся до маршалка з запитом:

„Дня вчерашнього зайшов факт незнаний в літописи отсеї палати, бо в будинку соймовім, при виході з отсеї салі чинно зневажено члена нашого клубу п. Тимотея Старуха. Зневажено посла в будинку соймовім і в місци, яке лиш для послів є призначене; зневажено посла з причини его діяльности посольскої, а сеї зневаги допустив ся чоловік, що не є членом сеї палати, а користав з доступу до дневникарскої льожі. Отсим насильним нападом на особу члена сеї палати зневажена ціла палата посольска, яка не є місцем до насильств, на особах заступників народних зі сторони непокликаних осіб. Отсим чином zagrożено свободу діяльности заступників народних і робить ся неможливою спокійну й так тяжку працю заступників народних.

З приводу тої діяючої події ставляю іменем нашого українського руского клубу соймового запит до Експ. пана Маршалка:

які зарядженя звольта В. Експ. видати, щоби того рода події в будинку соймовім не могли більше повторити ся, та яку сатисфакцію одержить отся палата, як також зневажений єї член за зневагу нанесену? Бкнці заявляю, що без запоруки ненарушимости посольскої не могли би ми брати участі в нарадах сеї палати“.

Маршалок гр. Бадені на той запит відповів ось так: Я і ціла палата жалемо, що зайшов такий сумний, просто огидний випадок. Про все повідомив я поліцію, а чині отримав я відповідь, що справу разом з описом чину відступлено державній прокуратурі. Заразом зарядив я, щоби той пан, котрий після дотеперішних інформацій був причиною вчерашної події, не мав більше вступу до дневникарскої льожі.

П. Старух вияснив палаті своє становище. Він нап'ятував некультурні напади часописи „Руский Селянин“, видаваної з невідомих докладно фондів. Є се часопись печатана рускими буквами, котра нечуваним способом напастує визначних патріотів руских. Бесідник відчитує сильветки руских послів з числа „Р. С.“ з 20. січня с. р. (сїм весь час заповнений послами, котрі слухають з увагою). Мимо такого нападаня на нас, я не назвав по імені чоловіка, котрий нас каляє. Вчора нападений при самім вході з сеї салі виступив я у власній колечній обороні. Не моя вина, що мій темпартмент острійший. Пос. Длугош, котрий бачив той напад на мене, може посвідчити, що напасник кинув ся на мене підступно, і несподівано та хотів мене бити кула-

ком, але коли я заслонив ся руками, зачав мене бити пальцею. На щастє мій брат поміг мені вирвати ему палицю. Я чоловік лагідний, хоч острого темпераменту. Від 15 літ, відколи я покинув жандармску службу, не був я ніколи караний, ані не мав з ніким єїякої зачіпки. В тім случаю палата звольта мене оправдати, бо я діяв у власній обороні те, що зробив би кождий з вас в подібнім положеню.

Відтак отворив маршалок розправу над наглим внеснем п. Скварка в справі руских написів на публичних будинках в східній Галичині.

Розправу сю перервано на попередних засіданях ізза недостачі комплету.

П. гр. Півніський ім. правіці заявляє, що він і его партія буде голосувати проти наглости і проти мерітум того внесеня, а то з тої причини, що бесідник як ще був намісником поручав уміщувати рускі написи там, де їх ще не було і де їх потреба. Колиж би тепер палата ухвалила наглість внесеня п. Скварка, то тим самим признала би, що діють ся в тій справі надужитя та недбалство.

П. Стапінський іменем людовців заявив ся за наглостю і за мерітум внесеня п. Скварка.

Внескодавець пос. Скварко, проти виводів п. гр. Півніського, заявляє, що руских написів на публичних будинках, особливож на бюрох урядників доси нема. Ухвалене внесенє руск. клубу в нічим матеріяльно не нарушило би навіть т. зв. польского стану посіданя, а відкине не его тільки буде дразнити руский нарід.

При голосованю вже в третє показало ся, що нема комплету. Маршалок перервав засіданє на 5 хвиль а по перерві і сконстатованю комплету наглість внесеня відкинено.

Посли Т. Старух і Вжесьньоский мотивували наглість своїх внесень про достарченє праці робітникам в сянїцькій фабриці. В розправі над сими внесенями промовляли послі: А. Старух, Скварко і Стапінський. Наглість обох внесень ухвалено і відославо їх до кр. виділу, яко до комісії.

По сїм ведено дальшу розправу над парпелляційним банком, в котрій промовляли послі: Єнджейович, Васунг, Адам і Козловский.

Полагоджено ще нагле внесенє пос. Содомори в справі школи в Завадові.

Маршалок замикаючи засіданє, заявив, що бюджетова дебата потриває ще два дні.

Слідуюче засіданє в суботу о год. 10. рано.

Хросимо відховити перегплату.

Новинки

— Календар. В неділю: руско-кат.: Антонія; римо-кат.: Мартини. — В понеділю: руско-кат.: Атаназія і Кирила; римо-кат.: Церра і Полі. — Ві в торок: руско-кат.: Макарія; римо-кат.: Ігнатія.

— За улोकій бл. п. Володимира Барвіньского, основника і першого редактора „Діла“ відправити ся поминяльне богослуженє в понеділок дня 31. в ст. січня о год. 1/2 9⁰ в церкві СС. Васильянок (ул. Зибликевича ч. 24), на котре всіх побожних християн і почитателів Покійного запрошує — Родина.

— Судова розправа. Нині о 9. год. рано розпочала ся перед судом присяжних прасова розправа проти нашого редактора п. Семена Горука, якого обжаловує др. Маріян Глушкевич, судія в Бродях (тепер в дисциплінарнім слідстві) за обиду чести. Др. Глушкевич почув ся обидженим замітими зробленими ему в новинці п. з. „Автентическія разоблаченія“, поміщеній в „Руслані“ ч. 109 з 30. мая м. р., а се тими місцями, де ему закинено, що в Петербурзі казав себе титуловати поетом, так що аж др. Бобринський питає „какой с него поет?“, друге, що жінку лишив в огелі, а сам з „чемоданом“ зайхав до тісної хати гр. Бобринського, що аж графиня „крутила носом“, а співучасники поїздки взяли ему се за зле; третє, що на бенкеті в Кронштаді вніс тоаст в честь російської армії і позволив собі на деякі неумісні порівнаня з австрійською армією, що се аж обурило присутних рос. офіцирів.

На розправі явив ся обвинитель в товаристві (зі Стрия) д-ра Сьокала, а обжалованого боронив адв. др. Старосольский. В трибуналі засідав яко предсідатель радник Рибіцький, а яко вонтанти раднички Віслоцкий і Берзон. По вильсованю лави судій присяжних і по відібраню від обжалованого генералів, відчитано акт обжалованя. В сїм місци забрав слово адв. др. Старосольский і зазначив, що акт обжалованя був наперед внесений в московській мові і аж в дорозі рекурсе вніс др. Глушкевич его польский (!) переклад однак в сїзненім речинці. Дальше закинув оборонець обжалованого, що заміти в акті обж. неясно поставлені і з твх двох причин зажадав уневажненя акту обжалованя і у-

вільненя обжалованого без переведеня розправи. Трибунал по нараді відкинув сї жаданя і приступив до переслужаня обжалованого. Обжалований заявив, що до вини не почуває ся, що помістив ту статю (допись) по зрїлій розвазі і переведе доказ правди сьвідками, яких імена подасть его оборонець.

По промові обжалованого заявило двох присяжних судій, що зовсім нічого по руски не розуміють. Тоді предсідатель трибуналу переказав всю лаві присяжних, що обжалований визнає. Один з судій зазначив ще, що обжалований говорить літературною мовою, тому (?) не можна его розуміти. Предсідник трибуналу радн. Рибіцький заявив тоді, що буде все перекладати і поясняти присяжним судіям по польски.

Дальше забрав голос обпр. др. Старосольский, і по гарній промові річевій навіц цілий ряд сьвідків на піднесені в статі заміти. Сьвідки мають доказати правдивість тих замітів. Зажадав також зареквірованя актів суду чести з 35. п. краєв. оборони з Золочева, де веде ся в тій справі дисциплінарка проти п. Гл-а яко резервового офіцира. Др. Сьокало, яко заступник обвинителя, спротивив ся покликаню в сїх сьвідків, а лише згодив ся на зареквірованє актів військового суду чести. Трибунал по нараді допустив переведенє доказу правди і згодив ся на переслужанє сьвідків поданих оборонцем, як: гр. Бобринського в Петербурзі, пп. Ос. Волінського, адв. д-ра Павенцкого, адв. д-ра Добрянського, ред. Пелеха, емер. проф. Антоневича, ревід. скарбу Лісковацкого, проф. черновецкого унів. о. д-ра Козака, о. пос. Давидка, пос. д-ра Глібовицького, п-ю М. Колянковску і п-ю Б. Гумецьку. За те трибунал відкинув внесенє оборони на відчитанє „поезий“ п. Глушкевича і чисел „Галичина“ та „Нового Времени“, в яких писано про тоасти п. Глушкевича. На тім предсідник трибуналу відпочив розправу до покликаня сьвідків.

— „Истинно-русская“ погань. Як сильно завмерло всяке етичне почутє у сторонників д-ра Дудикевича, на се подаємо два факти. Про один з них лише „Діло“ (ч 20): „Сими днями (25. с. м.) звертала на себе загальну увагу доща конференція сьвященника із Станіславщини, о. Романа Копистяньского з Григорова з пос. Дудикевичем у соймових кульорах. Сей батюшка — рідний брат жінки п. Л-ого, урядника дирекції скарбу, тої самої жінки, котрої інтимні зносини з Дудикевичем придбали собі сумну славу — і того самого п. Л-го, котрий коло єзүйтского костела у Львові в літі мин. року побив Дудикевича за ті інтимности по „фізіогномії“. Отже сьвященник, швагер тої людини, котрій Дудикевич розбив родинне житє, остентаційно конферував у соїм з тим же п. Дудикевичем — так наче би се була людяна най-істїйна в сьвітї, людяна, котра в своїх родинних справах вірно держить ся принципів католицької церкви... Конференція та, і то на публичнім ваді, викликувала всілякі коментарі людій, що знають справдішній стан дудикевичьскої афери. Та на самій конференції не покінчило ся. О. Копистяньский не заощадив сьвітові того згіршеня, що після сердечной розмови пішов разом з коломиїським Дон-Жуаном до соймового буфету і тут в довшій лібації оба запивали могорич. Нема що й казати: гарна в москвофільських „батюшок“ етика — особиста, родинна, станова, громадянська. Стільки „Діло“, а ми додамо від себе, що й другий мурич тяжко скривдженого на чести коломиїським Жіроном (Giron) п. Л-ого, „атец“ Нікалай Вінніцький, парох Галича, не лише передержував у себе, на соблазнь своїх парохіян, жену п. Л-ого, але й публично волочив ся з Дудикевичем по „собраниях“, ходив з ним по під руку, проповував его на „предсідателя“, за що коломиїський Жірон вивдячував ся „батюшці“ з Галича і предлагав его на „містопредсідателя собрания“ і т. п. in dulce infinitum. Ся апробата гідкого вчинку д-ра Дудикевича з сторони найближшої родини, від людій, що повинні бути приміром для своїх громадян, є чимсь безпримірно-поганим, можливим хіба серед наших „істинно-руських“. Духовна власть заощадвала ся була свого часу „атцом Нікалаєм“... однак з яким успіхом — не знаємо. А треба додати, що всі аморні і грошеві „сдїлки“ Дудикевича находять речника в „Прикарпатской Руси“, яка в сей спосіб ширить гангрену між „істинно рускою“ суспільністю, а спеціяльно між своєю молодіжню, яка небавом забуде, що є ще яка небудь етика і шеста заповідь Божа...

— Атентат на о. Адріяна Добрянського в Бучача. Вчешанє „Діло“ одержало телеграму з Бучача, що там увязнено питомця москвофільської бурси, ученика гімназії, Андрухова, який засїв ся, щоби виконати атентат на заступника директора гімназії, о. Добрянського і що сею справою заявля ся державна прокуратурія.

— З Буковини доносить „Народний Голос“: В неділю для 23. с. м. відбув ся в черновецькїм „Народнім домі“ краєвий зїзд відпоручників української поступової партії. На сїм зїзді, який відбув ся під проводом посла Николая Васильяка і в присутности майже всіх наших соймових і парламентарних послів, виступив секретар укр.

поступової партії на Буковині Остап Луцький в імені заряду цієї партії з промовою, в якій переконував зібраних, що народне добро буковинських Русинів вимагає, аби організацію поступової партії злити з організацією «Рускої Ради» в одну цілість. В сій справі поставив д. Луцький таку резолюцію: «Краввий заряд укр. поступової партії, зібраний на зїзді 23. січня с. р. постановляє — покищо не видавати далі своєї часописи „Буковини“, бо як в укр. поступовій партії, так і в товаристві «Руска Рада» обявила ся воля злити її обі організації в одну. Укр. поступова партія постановляє ввійти в переговори в сій справі з „Рускою Радою“. Обі сі організації мають надію, що се буде початком до з'єднання всіх „українських партій на Буковині в одну спільну організацію“. По промовах посла Пігуляка, др. Смалъ-Стоцького, радн. Коралевича, посла Калитовського, уч. Соневицького, посла Спишула, посла Семачи і посла Василька, прийнято резолюцію д. Луцького одностайно. На внесення посла Семачи рішено розпочати сі переговори як найскорше. Покінчила ся отся важна нарада сердечним признанем послови Василькови за єго недавню протикацапску промову в парламенті і за знамениту єго промову в соїмі.

— Дрібні вісти. В галицькім судівництві буде креованих 31 нових посад радників, 20 секретарів, 37 адюктів, 16 старших, канцелярських офіціалів, 50 офіціалів, зглядно судових канцелярств, а вкінці 55 канцелярських помічників. Всі ті посади мають бути обсаджені протягом чотирох літ (по рік 1913). — Жена поручника Гофріхтера, посадженого о висилку отруї висшим штабовим офіціарам, повила вчора сина. Родина робить заходи, щоби їй дозволено повідомити про се увязненого батька.

З ЖИТЯ.

Наші звичаї в моді

Коли йду улицями великого міста і придивляю ся панам, тішу ся незвичайно, що наші чисто народні, українські звичаї чим раз більше входять в моду. Великі пани і то не з нашого роду, прийняли одну звичку наших селян і величають ся тим, мов не знати чим, та називають се англійською модою. Маю на думці стрижені вуса. Нехай мені хто скаже, чи є яка причина називати стрижені вуса англійською модою, коли се в наших селах кожний Гриць і Іван стриже вуса і лишає тільки щетину під носом, щоби єму не заваджала, коли їсть вироги зі сметаною. Се без сумніву наша питомо мода, і мені чудно, чому доси ніхто не запротестував против того, щоб наш рідний звичай називати англійським. На що аж до Англії сягати, коли така мода є і в наших Голопятах!

Колись, правда, була у нас мода на правдиві помела під носом: оттак шось, як Шевченкові вуса, або може хто бачив хоч образок „артільного батька“, М. Левицького — там то у сердешного „батька“ вуса, що ними можна би обділити десяткох! На козацких портретах можна побачити такі помела — і десь не десь ще й тепер розведе собі чоловігя таку хащу під носом та спустять кінці у низ, щоби поважнійше було. У Поляків було се колись також у звичаю і буйний шляхтич, підкручуючи страшенні вуса, співав:

Ozdobo twarzy, pokrętnie wąsa,
powstaje na was ród zniewieściaty.

Мянуло ся — і все поменшало: і маєтки і вуса. Троха стриженої щетини під носом — і по всій параді. Носити цілі вуса, задерті в гору як у цїсаря Вільгельма, в Галичині не в моді, бо все що пруске, треба сойкотувати; а от стрижені вуса під англійською фірмою, то але! Воно по паньски і гарно. Ну, й слава Богу, що хоч мода з Голопята стала паньською, а то д д ви чи що инше приймуть звіттам пани.

Ні, є ще одно, що пани прийняли від наших дїтний по селах, се санчата.

Боже! як згадаю на давні часи, як я так само, як тепер пани роблять, зпускав ся з горба на санчатах з другими хлопцями — як то було весело! Який ми зробили крик на все поле! Але ся забава рахувала ся за моїх хлопчих літ до збитків як і ховзане, а за збитки треба було нераз приймати й кару. Звісно, санками англійська їзда, а дїтча смерть — се вже давна приповідка; не без того бувало, що чоловік приходив до дому з розбитим носом, а тоді й наступав й другий акт забави, не такий уже веселий як перший.

А тепер як ті часи змінили ся! Колись то на прохаді бачив я професора університету, як із хлопцем їхав, мов вітер, з горба в низ на „гринджолятах“. А скільки людей можна бачити з санками, і старших і молодших, і панночок і мужчин! Всі дуже полюбили сей спорт. Поляки назвали сю здорову забаву дуже погано: szepczowanie, Німці називають Rodeln, ми назвїм а звичайно: санкованєм, хоч оно і не зовсім

до ладу, бо і друге значїне (санковане кїньмо) має то слово. Сяк чи так, а сей спорт відомий нам споконвіка, і за ним не треба також шукати сьвітами, — він наш, народний, тільки дїтячий. А в инших народів він уже загальний. По німецьких часописях повно образків, як люди на рїжні лади їздять санками. У Каринтії є такі місця, що люди 15 кілометрів тягнуть санки під гору, а потім уже гладко спускають ся в низ. Люди дбають про своє здоров'є, тішать ся житєм і природою, зимою і літом не лише дїти але і старші — не сумують так, як у нас.

Читав я, що в Англії завелено такий лад у вихованю молодежи, що молодець до 30-го року жити уважає себе, так сказатиб, хлопцем. Вчить ся, що єму потрібно, а поза наукою займає ся всїлякими спортами. І се відома річ, що в Англії вські руханки та зручності доведені до досконалости. Подумайте ви собі тепер нашого молодця у 30-тїм році життя! Та він звичайно уже зводить рахунки свого життя до купи і готов завїщанє писати, як би мав що кому записувати. Коли бїдував, то не диво, але кількож то не бїдує — ті звичайно ще більше знеохочені до життя! Все вже знають, все перебули, віщо їх не тішить. У 20-їм році життя рішають найтяжшї політичні загадки, у 30-їм уже сьміють ся з цїлого сьвіта або лікають ся і сумують.

Цїлий настрої нашого публичного життя трагічний; того, що в нас добре та веселе, не підчеркує ся так сильно, як се, що лихе і виходить ширенє песимїзму, против котрого не подає ся ліку в формі стараня про здоров'є, у формі всїляких спортів та гімнастики. З того боку і в Поляків мало що красше, як у нас, бо й вони мають свої гімнастичні товариства більше для патристичних парад; а наші люди, хоч не терплять Поляків, але нічого красшого не і вміють придумати, як вони. Нехай би так постарали ся хоч здоров'єм перевишити їх, гімнастикою розбудити в собі втїху з життя й енергію нехай би виховували ся так, щоби розкладали собі плян життя на 80 літ, а не на 30, — от і за короткий час була би помітна велика зміна на красше у цїлїм нашім житю. Вські розумні спорти — се не лише дїтяча іграшка, се справа народної гігієни.

Надіслане.

(На сю рубрику редакция не відповідає).

Гомеопат Др. Дорнфест

ординує

Львів, ул. Сикстуска ч. 14.

лїчить всїлякі недуги, також застарїлі гомеопатичною методою. Електротерапія, масаж, радиотерапія. Брошурки „Спосіб лічення“ за присланєм 1 К 20 с в марках. 105(9—10)

Телеграми

з дня 29. січня.

Атени. Утворив ся новий грецький кабінет під проводом Драгунїса.

Париж. Повинь ріки Секвани не уступає. Населене передмість в розиуці перед голодовою смертю.

Лопатин. Оноді спустив ся тут на поли російський баллон, а офіцїри випитували зібраних людей про їх відносини.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 16. до 30. січня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлєнє. В недїлі і сьвята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представлєнє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Євгена Біліньского в Збарзжі.

З доходу сїї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся покликку:

Свій до свого!

Образи Шевченка, Хмельницького, Котляревського, Лисенка від 6—200 К. Фігурки з гіпсу а 80 с і 1-20 К. Краватки, гerdани, сорочки, фартушки, шапки сокільські і козацкі, альбоми, перфуми, спивки, брошки і шпильки з гербом, тутки і паперці рїжного рода поручають. — *Склади „Сокільського Базару“ у Львові, Стрию і Станїславові.*

Для прикрашеня

комхат і Читалєхь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьона виконані в артист. інституті Ангерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства чл. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував радн. Ол. Барвіньский на памятник Т. Шевченкови в Київї.

Важне для Селян!

Від 500 до 1500 К машина до виробу цементового промислу. Одна машина виробляє двї дахівки на раз, денно 500 штук. Цегол 1500 до 3000 штук денно. На складї:

Дім комісово-тоговельний

І. Зубика

18(12-?) Львів, ул. Млинарска ч. 2.

Телефон 788. — Конто щадницї почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпечєня будивків, збїжа і зварядів господарских, від шкїд огневих від корсєними услївїями, числїть умїркованї премїї за обезпечєня,

лїквідує шкоди безпроволочно по пожарї, удїляє обезпечєним членам з річної надвижки зворотї.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краввий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і инші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Краковї. Інформації до обезпечєнь удїляють агенції „Дністра“.

Зголсєнєня письмєнних господарів о агенцію приймають ся тїлько в таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премїї К 1,865.540—; инші фонди К 458.564—; разом К 2.324.104—

Канцелярї Товариства отворенї для сторїн від год. 8—3.